

2044

24

6-98

1889

2010

24

Ե-98

Գ Ի Բ Ք

ԱՂՕԹԻՅ

ԱՍԱՅԵԱԼ ՍՐԲՈՅՆ ԵՓՐԵՄԻ ԽՈՒՐԻՆ
ԱՍՈՐԻՈՅ:

ՏԳՈՒԳԻՆԱԼ ԱՐԴԵԱՄԲԻ ԻԳՆԱՏԻՈՍ ՎՈՐԳԱՊԵՏԻ
ԱՅՎԱԶԵԱՆ ՄԻՈՐԱՆԻ ՍԵՒԱՆԱՅ ՎԱՆԻՅ:

ՎԱԶԱՐՇԱՊԱՏ

Ի ՏԳԱՐԱՆԻ ՍՐՈՅ ԱԼԹՈՒԳՐԱԻ ԷԶՄԻՆՈՆԻ

ԴՅԼԸ—1889

24
6-98

24
6-98

Գ Ի Ր Ք

ԱՂՕԹԻՑ

ԱՍԱՑԵԱԼ ՍՐԲՈՑՆ ԵՓՐԵՄԻ ԽՈՒՐԻՆ
ԱՍՈՐԻՈՑ:

ՏՊԱԳՐԵԱԼ ԱՐԴԵԱՄԲԲ ԻԳՆԱՏԻՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ
ԱՅՎԱԶԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆԻ ՍԵՒԱՆԱՑ ՎԱՆԻՑ:

ՎԱՂԱՐԵԱՊԱՏ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՑ ԿԱԹՈՒԼԻԿԷ ԷԶՄԻՆԹՆԻ

ՌՅԼԸ—1889

(2)

17690

349018

ՀՐԱՄԱՆԱԻ

ՏԵԱՌՆ ՏԵԱՌՆ ՄԱԿԱՐԱՅ

ՎԵՀԱՓԱՌ ԵՒ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ

ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ.

2001

ՀԱՐՈՑԱԴԱՐԱՆ

1664-54

ՅՈՐԴՈՐԱԿ

ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԵԱՆ

Արբոյնէփրեմի խուրին ասորւոյ:

1 Ասէ երանելի մարգարէն Եզեկէլ. անօրէնն եթէ դարձցի յանօրէնութեանց իւրոց զոր արար, և առաջէ արդարութիւն և ողորմութիւն, կեցով կեցցէ՝ և մի մեռցի: Ամենայն յանցանք իւր զոր յանցեալ իցէ, և անօրէնութիւնք իւր զոր անօրինեալ իցէ, մի յիշեսցին. այլ ողորմութեամբ իւրով զոր արար. կեցցէ:

Վասն որոյ զբազմօք զանց արարեալ

փութասցո՞ւք հասանել յընչաւէտ հօր
առատ որդիին. որոյ անունն կեանք է և
լոյս և փրկիչ. յոր հաւատացաք՝ յոր մը-
կրտեցաք և լուսաւորեցաք: Որ ի հօրէ
առնու, և զիւրսն զգեցուցանէ. զփառ-
սըն զոր ետուր ինձ, ետուռ նոցա: Որ
զձեռանէ կալեալ զիւրոց, առ հայր մու-
ծանէ. կամիմ զի ուր ես իցեմ, և սո-
քա ընդիս իցեն: Որ լանջակից և գրբ-
կախառն հօր կացուցանէ. զի որպէս
դու յիս՝ և ես ի քեզ, և սոքա ընդիս
և ընդ քեզ ի մէջ իցեն: Ո՛վ սքանչել-
եացն. ո՛վ երջանիկ աւետեացն. ո՛վ ան-
չափ մարգաստիրութեանն:

Մատթէոս՝ երեկ մաքսաւոր կողոպ-
տիչ անողորմ, այսօր ելեալ յերկինս
բազմի: Պետրոս ուրացող քրիստոսի,
այսօր գահ ի վեր անցեալ՝ փառօք փա-
ռաւորի: Պօղոս՝ հայհոյիչ և հալածիչ
եկեղեցւոյ, այսօր յանձառելիսն մը-

տեալ՝ առ աստուած հանգչի: Ընդէրա-
նագանիմք, արիք փութասցո՞ւք առ այն-
պիսի ողորմած տէրն. մի յապաղեսցուք,
մի՛ հեղգասցուք: Եթէ զբազում աշ-
խարհօք և զգաւառօք պիտոյ էր անցա-
նել, առաւել փութալի էր երագեալ
անկանել առաջի նորա գթութեանն՝ և
անչափ մարգաստիրութեան:

2 Այս նորա ծանուցեալ զհեղ-
գութիւնս մեր՝ և զանփութալի ծու-
լութիւնս, առ դուրս եկեալ՝ առ սեամս
մատուցեալ, ձայնէ՛ առ մեզ՝ և կոչէ
ուժգին. եկայք առիս ամենայն վաստա-
կեալք և բեռնաւորք, և ես հանգուցից
զձեզ. վարանեալքդ և ձանձրացեալքդ
գտջիք հանգիստ անձանց ձերոց. զի
լուծ իմ քաղցր է, և բեռն իմ փոքրո-
գի: Ո՛չ եմ պահանջող, ոչ կշտամբիչ,
ոչ յանդիմանիչ, միայն զլեզուդ շար-

Ժեանք և խոստովանեալ զոր գործեցեր՝
բռն իմ փոքրագիւթ թեթեւ, անաշխատ,
զոր եթէ կամիցիս՝ դիւրաւ տանիցիս:
Իսկ դու ընդէր տարակուսիս և դան-
դաղիս և վախվախես, որպէս թէ ի մե-
ծամեծ տանջանս ես մտանել, և կամ
ի նեղութիւնս և ի վտանգս, և ոչ գաս
յուզղղութիւն:

Դարձեալ՝ նայեցեալ ի տկարութիւնս
մեր՝ զամենապետութիւն իւր ցուցանէ՝
և հարցանէ. զինչ կամիս, ո՞ւր բաղ-
ձաս. հիւանդ ես, ճարտար բժիշկ եմ
եւ, ոչ է պիտոյ բժիշկ ողջոց՝ այլ հի-
ւանդաց. ձրի բժշկեմ, չպահանջեմ
ինչ ի քէն՝ բայց միայն զդեղն: Ո՛չ առ-
վաճառական առաքեմ, ոչ ինչս ծա-
խել, ոչ յայլմէ աղերսել. մոտ ի սեն-
եակ սրտի քոյ, բեր ինձ արտասուս որ-
չափ և ձեռնհաս իցես. եթէ մի կաթ
իցէ՝ բաւական է մկրտել զքեզ երկրորդ

անգամ, և յառաջին փառսն հասու-
ցանել: Եթէ մեղաւոր ես, ողորմած եմ
ես. ոչ եկի կոչել զարդարս՝ այլ զմեղա-
ւորս յապաշխարութիւն: Որք առիտ
դարձան՝ ոչ ամաչեցին. և ոչ որ ի նո-
ղանէ կորեալ՝ բայց միայն թիւրեալքն
ի ճշմարտութենէ:

Զմաքսաւորն միով բանիւ արդարա-
ցուցի. զպոռնիկն իւրով արտասուօքն
որեցի, զբժշկութիւնն և զողորմու-
թիւնն պարգևեցի ամենեցուն: Պետ-
րոսի՝ ուրացողին զիս երիցս անգամ,
դառնապէս արտասուացն ողորմեցայ,
առիս կոչեցի, և ի կարգի առաքելու-
թեան պահեցի: Զիս ձաղանօք ի խաչին
դատապարտեցին. արարածք ողբային և
սարսէին. ես վասն իւսչահանողացն ա-
ղօթս առնէի. նոքա բարկութեամբ և
սրամտութեամբ զգլուխս իւրեանց
շարժէին. ես քաղցրութեամբ և ողոր-

մութեամբ թողութիւն խոստանայի: Եւ
ապա զինչ կատարումն. զամենայն հե-
թանոսս ողորմութեամբ կոչեցի յորդէ-
գրութիւն. ածի զօտարոտի ոչխարսն ի
գաւիթ սրբութեան իմոյ. և եղև մի
հօտ և մի հովիւ. ես նոյն եմ և ոչ փո-
փոխիմ, երեկ և այսօր, նոյն և յաւի-
տեան:

3 **Թ**արաւի ես՝ մի դանդաղիւր, ես
եմ աղբիւրն կենաց քաղցրաբուղի և
անուշաճաշակ. եթէ ոք ծարաւի իցէ՝ ե-
կեսցէ առիս և արբցէ՝ մի ծարաւես-
ցի յաւիտեան. այլև գետք յորովայնէ
նորա բղխեսցեն ջրոց կենդանութեան:
Քաղցեալ ես՝ մի լքանիր, ես եմ հացն
կենաց ի յերկնից իջեալ. եթէ ոք ուտի-
ցէ ի հացէս յայսմանէ՝ կեսցէ յաւիտ-
եան:

Մերկացար՝ ով մեղաւոր, ես եմ պատ-

մուճան քեզ և վերարկու. միայն ի չա-
րեացդ հեռացիր, և ես ագուցից քեզ
զառաջին հանդերձն. զի որք ի քրիս-
տոս մկրտեցարուք՝ զքրիստոս զգեցեալ
էք: Եթէ կարօտացար կօշկաց, ես զգե-
ցուցից քեզ կօշիկս լաւագոյնս, որով
կոխեսցես զօձս և զկարիճս՝ և զամե-
նայն զօրութիւնս թշնամւոյն: Եթէ
ծառայ գտար մեղացն, ես ազատեմ
զքեզ. զի ամենայն որ մեղս գործէ՝ ծա-
ռայ է մեղացն. իսկ եթէ որդին աստու-
ծոյ ազատեսցէ զձեզ, ճշմարիտ ազատք
լինիցիք:

4 **Ո**վ մեղաւոր՝ խորշի՛ս յիմ յա-
հեղ և ի հրատեօխ զօրութենէս. մի
երկնչիր, չեմ օտար, ազգական եմ քո,
որդի եմ դաւթի, թոռն եմ աբրահա-
մու. խօսակից և մարմնակից եմ քեզ:
Եւ ապա զինչ կամիցիս՝ ի պատրաստի

կամ՝ ասած ինձ. զոր ինչ բարի կամիցիս
վասն քո, դու անգղ արա, և ես կատա-
րեմ անյապաղ. քանզի ոչ եկի պաշ-
տօն առնուլ՝ այլ պաշտել, և տալ զան-
ձրն իմ փրկանս փոխանակ բազմաց:

Զի՞նչ կամիս զի արարից քեզ՝ ասած
ինձ. ոչ հրաժարիմ, զի սովոր եմ առ-
նել, Նթէ զմատնչին զիս ի մահ՝ զոտսն
լուացի և ոչ տաղտկացայ. ապա ո՞ր-
չափ առաւել զքոյդ ևս զիմոյ խոստո-
վանողիդ. զգլուխս և զոտսդ լուացից
առանց դանդաղանաց. ոչ յայլ ինչ ի-
րաց մաքրեմ, այլ ի մեղաց սրբեմ՝ և
վերստին մաքրեմ: Դու շիթ մի յար-
տասուաց հեղ ի կոնքս, և ես քան
զհոսանսն յորդանանու յորդագոյն հե-
ղում ի քեզ զշնորհս, և քան զառա-
ջին մկրտութիւն պայծառագոյն լու-
սաւորեցից:

Ո՛վ մեղաւոր՝ յաճախ մեղար, զաղ-

րացա՛ր, երկեա՛ր ի քննողէս. մի կապեր
դիտատովանութիւնդ, և ես արձակեմ
զիմ բարեբարութիւնս. որպէս Պետրո-
սին սահմանեցի զչափն, դարձեալ քեզ
սահմանեմ: Կամի՞ս որ հաշտիմ՝ ընդ
քեզ. դու մեկնեաց ի քո չար սովո-
րութենէդ, և ես մեկնիմ յիմ սրտ-
մտութենէս:

Դու հարց վասն մեղաց քոց զեօթն
անգամ թողութիւնն, և ես պատաս-
խանեցից քեզ զեօթանասնեկին եօթն՝
զոր քեզ շնորհեմ թողութիւն. զի զոր
ինչ ելանէ ընդ շրթունս իմ՝ զայն ոչ
սոեցից. քննեա՛ զչափդ, իմացիր զթիւդ
և զհամարդ, և մի տրտնջեր զտանու-
տեառնէս: Կամի՞ս զի թողից զպարտս
քո, չեմ ժլատ՝ առատ եմ, ընչաւէտ
հօր՝ մեծատուն սրդի. չտոկոսեմ զպոր-
տապանդ, չպահանջեմ զպարտսն, չտր-
կանեմ իւղդ. դու միայն յանձին կալ՝ և

խոստովանեա՞ զոր գործեցեր, և ես չորեքհարիւր և իննսուոն քառքար թողում քեզ. և ուրախ արձակեցից զքեզ:

5 **Ո**վ մեղաւոր՝ ընդէ՞ր փախչիս յինէն, վասն զի բազումս մեղար. եկ առիս որդեակ իմ՝ ողորմելի՛ զի ոչ բարկանամ և ոչ մեղադրեմ. վասն զի իմ ես արարած, իմ ես պատկեր, իմ նմանութիւն, անարատ ձեռաց իմոց ստեղծուած. և նորին աղագաւ խնայեմ՝ և ոչ եղծանեմ զպատկերդ, ոչ խանգարեմ զստեղծուածդ, ոչ տպականեմ զնմանութիւնդ. վասն զի ողորմած եմ և գթած, երկայնամիտ և բազումողորմ: Ո՛չ դժուարին ինչ խնդրեմ ի քէն, և դու զի՞ տարակուսիս. միայն դարձ առիս, և ես դարձայց առ քեզ. միայն յապաշխարութիւն փութա՛. միայն խոստովանեաց զմեղոդ. միայն մե-

ղայ ասա անկանելով առաջի իմ, և ես փառօք պատուեցից զքեզ:

Արդ՝ եկ առիս, և մի ամաչեր. քանզի չյայտնեմ զմեղսդ. չանգոսնեմ զգործողդ. չյանդիմանեմ զմեղաւորդ. չբերեմ յերես զխայտառակութիւնդ. չյիշեմ զբազմութիւն չարեացդ. չմեղադրեմ չիքացելումդ. այլ ողորմիմ յանցաւորիդ. այլ գթամ ի կողոպտեալդ. այլ կենդանացուցանեմ զմեռեալդ:

Մի տրտմեցուցաներ զարարիչս քո անդարձութեամբ. մի պատճառեր ըզպատճառս մեղաց. մի ապաշնորհ առնեք զիմ մարդասիրութիւնս. մի խանգարեք զիմ արարչութիւն. մի արուաքըս պահեք զիս յիմ տաճարէդ. մի զրկեք զիս յիմ բնակութենէդ. մի կողոպտեք յիմ ստացուածոյդ. մի թափուր թողուր զիս յիմ գանձէդ. որ ոչ եթէ՛ այլ իրօք ստացայ զքեզ, այլ զար-

իւնս իմ ետու գին, և այնու ստացող
զքեզ: Եւ եթէ հայիս ինձ որ սուգ ու-
նիմ ի վերայ կորստեան քո, զվջանաս
ի չարեաց քոց, ես այնպէս ծարաւի եմ
քո փրկութեանդ, որպէս եղջերու ի
յաղբերս ջուրց:

6 Ո՛վ մեղաւոր՝ շնորհեա՛ ինձ զոր ինչ
ինդրեմն ի քէն: Տո՛ւր ինձ զոր կամի-
մըն՝ զապաշխարութիւն: Տո՛ւր ինձ զսո-
սիրեմն՝ զզոյջումն: Տո՛ւր ինձ զոր ցան-
կամն՝ զկաթ մի արտասուաց: Տո՛ւր ինձ
զոր փափաքիմն՝ զհառաչ մի ի խորոց
սրտէ: Տո՛ւր ինձ զոր բերկրիմն՝ զտրե-
րութիւն կերպարանացդ: Տո՛ւր ինձ զոր
խրախանամն՝ զհամբարձումն, ձեռացդ
և զտատանմունք մատանցդ: Տո՛ւր ինձ
զոր ցնծամն՝ զբանիւ խոստովանիլն, և
ես սերովբէից և քերովբէից հաւատար
բարձրացուցից զքեզ:

Իսկ արդ ասա՛ ինձ. զինչ վնաս արա-
րի քեզ՝ որ այսքան ի սուգ և ի լաց
պահես զարարիչս քո՝ չարեացդ անդար-
ձութեամբ. վասն այն՝ զի յոչ գոյէ ի
գոյ ածի. զի յանկենդանեաց զքեզ ո-
րոշեցի. զի յանամնոց բաժանեցի.
զի մարդ արարչագործեցի. զի յիմ նը-
մանութիւնս ստեղծի. զի ձեռօքս յօրի-
նեցի. զի պատկերակից ինձ անուանե-
ցի. զի բանականութեամբ պատուեցի.
զի իմաստութեամբ զարդարեցի. զի բազ-
մազան հանճարովք փարթամացուցի.
զի ազգի ազգի արհեստիւք ճոխացուցի
զի իշխանութեամբ մեծացուցի. զի
ի վերայ ամենայնի կացուցի: Զի զեր-
կինքն լուսաւորօքն, և զօդդ թռչնովք,
զծով լողակօք, և զբրկիր ամենայն կեն-
դանօք տնկովք և բուսովք ի վայել-
չութիւն և ի հնազանդութիւն քեզ ե-
տու. և այժմ ի վերայ այսր խոստա-

նամ կեանս յաւիտենականս, և արքայութիւն երկնից:

7 Արդ՝ հարցանեմ զքեզ քաղցրութեամբ ո՞վ մեղաւոր՝ և ո՞չ խստութեամբ. ամէն ասած ինձ այժմ, վնասապահութեամբ քո՝ եթէ երախտաւոր: Եթէ արդարութեամբ խօսիս, ոչ եմ վնասապարտ քեզ՝ այլ երախտաւոր. իսկ եթէ երախտաւոր՝ ապա ընդէ՞ր միաբանեալ ես ընդ թշնամւոյն իմոյ սատանայի. և խօցես զիս ի լեարդս իմ յամենայն աւուր քառասայրի սրով:

Իմացիր և գիտեա՛ զի սուր մեղաց մեղաւորին առաւել խոցէ զիս և վիրաւորէ՝ քան զբացումն կողից իմոց՝ յոր խոցեցայ զեղարդեամբն ի վերայ խաչին: Սաստկագին կսկծեցուցանէ քան զհարումն բեւեռացն ի խաչհանողացն՝ ի ձեռս և ի յոտս:

Ուժգին մարմնեցուցանէ զիս սուր մեղաց մեղաւորին՝ քան զհարումն փուշ պտակին ի գազաթն գլխոյս, որ կսկծեցայց ի յոսիր և յուղեղ: Առաւելապէս դառնացուցանէ զճաշակելիս և զքիմս իմ դառնութիւն և գարշահոտութիւն մեղաց մեղաւորին, քան զլեղին և ըզքացախն զոր արբի ի վերայ խաչին:

Գիտեմ զի զազգս խաչահանողաց իմոց յորժամ տեսանես՝ ատես զնոսա և անարգես, այլ և կամիս մահու սպանանել, զի զտէրս քո ի խաչ հանին. և գու անմոռութեամբ յամենայն աւուր զգործս նոցա գործես՝ յիս չարաչար մեղանչելովդ: Արդ՝ դադարեա՛ ի չարեացդ՝ և եկ ի զլջումս սիրելի որդեակ իմ. զի մի՛ զբաժակ դառնութեանն զոր արուցանելոց եմ նոցա՝ և քեզ ջամբեցեմ:

8 Ո՛վ գասք մեղաւորաց ասացէք ինձ՝
զի՞նչ չար արարի ես մարդոյ՝ որ այդ-
քան երեսոս էք շրջեալ ի քաղցրաբարոյ
արարչէս ձերմէ՝ որպէս ի թշնամւոյ։
Ո՞չ ապաքէն մարդն էր՝ որ կոխեաց ըզ-
հրամանս արարչին՝ և ցանկացաւ աս-
տուածանալոյ. և ես փոխանակ նորա
մարդ եղէ, և մարդն աստուածացուցի։
Ո՞չ մարդն էր՝ որ մերձեցաւ ի ծառն.
և ես ի փայտ խաչին զիս բարձրացուցի։
Ո՞չ մարդն էր՝ որ ոռիւքն ընթացաւ. և
ես զբեւեռն յոտս ընկալայ։ Ո՞չ մարդն
էր՝ որ ձգեաց զձեռն իւր ի ծառն. և
ես ի խաչին տարածեցի։ Ո՞չ մարդն էր՝
որ քաղցրացաւ ի պտղոյն. և ես զքա-
ցախն և զլեզին արբի։ Ո՞չ մարդն էր՝
որ հաւանեցաւ կողածնին՝ և եկեր ի
պտղոյն. և ես զկողս իմ վասն նորա ի
խաչին բացի։ Ո՞չ մարդն էր՝ որ զգործս
անիծից գործեաց. և ես վասն նորա

կոչեցայ անէծք։

Ո՞չ մարդն էր՝ որ ոչ ասաց մեղայ. և ես
զԵԼԻԷԼԻՆ ի խաչին առ հայր գոչեցի։ Ո՞չ
մարդն էր՝ որ մահու գառապարտեցաւ,
և ես ի խաչին զմահ յանձն առի։ Եւ
դուք մեղաւորք՝ ի յայսքան բարերար
արարչէս ձերմէ երեսոս դարձուցանէք.
որ քաղցրութեամբ աղաչեմ՝ զձեզ գալ
ի զլջումն և յապաշխարութիւն՝ և
առնուլ զթողութիւն։

9 Ո՛վ մեղաւոր՝ տամ զդատաստան
իմ ի ձեռս քո, և դու տրա՛ ինձ իրաւ-
ունքս. եթէ ես ոչ սիրեցի զքեզ՝ ապա
և դու յիրաւի առես զիս. և եթէ սի-
րեցի, դու ընդէ՞ր յինէն ի բաց փախ-
չիս։

Իսկ եթէ ասիցես ընդ միտս, եթէ ոչ
կատարեալ սիրեցեր զիս։ Մանիր զի ոչ
է ճշմարիտ կարծիքդ. զի ես զաշխարհս

բոլոր լրիւ իւրով վասն քո ստեղծի՝ ըզ-
գրախոսն վասն քո յօրինեցի՝ զերկնից
արքայութիւնն վասն քո պատրաստեցի՝
զանդի անկեւոյ հրեշտակացն քեզ թո-
ղի ժառանգել՝ միայն դու դարձիր ի
մեզաց քոց, և ես բերից զքեզ՝ զի տես-
ցես և վայելեսցես ընդ հրեշտակս իմ՝:

Տես՝ զի վասն քո յերկնից ի յերկիր
խոնարհեցայ, աստուածս մարդ եղէ՝ և
տէրս ծառայ: Վասն քո յատենի կացի
իբր զչարագործ. ի հրէից դատապար-
տեցայ. ի պիղատոսէ գանահարեցայ. ի
հերովդէէ կատակեալ արհամարհե-
ցայ: Վասն քո ի զինուորացն ձաղե-
ցայ. ի ծառայիցն ապտակեցայ. ի քա-
հանայիցն թուք յերեսս ընկալայ. ի ժո-
ղովրդենէն նախատեցայ: Վասն քո ըզ-
խաչն իմ ուսովս բարձի՝ և հանի ի գող-
գոթո. վասն սիրոյ քոյ հայհոյեցայ,
թշնամանեցայ, և խաչեցայ: Վասն քո

բւեւօր պնդեցայ. տիգաւ խոցեցայ.
պսակ ի փշոց ընկալայ. քացախ և լեղի
արբի. քղամիդ նախատանաց զգեցայ.
զաստուածային գլուխ խոնարհեցուցի,
զհոգիս ի ձեռն հօր աւանդեցի: Վասն
քո ի մարդկանէ պատեցայ. մարմնով ի
գերեզման իջի, հոգւով ի դժոխս գը-
նացի՝ և զարգելեալ հոգիսն ազատեցի.
ի յերրորդ աւուր յարեալ՝ և զքեզ յա-
րուցի ի մեռելութենէ մեզաց:

10 **Ո**վ մեղաւոր՝ տես թէ որչափ սի-
րով սիրեցի զքեզ, զի յորժամ վասն քո
զմահն կրեցի յիս ի խաչին, հայր իմ
սորջանայր, և հոգին սուրբ տրտմէր
վասն անեղծանելոյ զմարդն: Զինչ ասա-
ցից զգասուց հրեշտակաց, թէ որպիսի
սուգ անհնարին եղև ի միջի նոցա.
քանզի կիղէր ի կսկծոյն երկինքն երկ-
նաւորօքն, յորժամ տեսին զստեղծիչս

իւրեանց ի խաչին մահացեալ: Եւ թէ
նորպէս արարածք ամենայն սուգ առեալ
սղբային անմխիթար, յորժամ տեսին
զարարիչս իւրեանց մերկացեալ ի խա-
չին, և զմահ յանձն առեալ: Զի որե-
գակն և լուսինն հանդերձ ամենայն
աստեղօք մերկանային զլոյս իւրեանց,
և զխօտար զգեհուին. և երկիրս ի հի-
մանց սասանէր և դողայր. վէմք պա-
տառէին. և վարագոյր տաճարին ի
յերկուս ծուէնս ցելոյր: Եւ մեռեալքն
մարմնով ոչ կտրացին հանգուրժել, այլ
ի գերեզմանացն յարուցեալ սղբային
լնդ արարածոց՝ և վկայէին վասն յա-
րութեան իմոյ:

11 Գիտե՞ս արդեօք, թէ ի գիշերին
յորում ըմբռնեցայ, նրբան սուգ և
որամուկ թիւն կայր ի մէջ սիրեցեալ ա-
շակերտաց իմոց. և տես զսաստկու-

թիւն որամուկեան սուրբ առաքելոցն:
Զի մինչդեռ ոչ էին կալեալ զինսորքն
զվարդապետս իւրեանց, նոքա ոչ կա-
րէին ի բայ ունել զաչս, այլ ի խօտու-
թենէ տիրութեանցն անկանէին ի քուն
որպէս զթմրեալս. իսկ ես մեկնէի ի
նոցանէ իբրեւ քարընկէց մի, և առ
հայր աղօթէի:

Ապաքէն մարդ յորժամ մահու եր-
կիւղ կրէ, քրտունքն ջուր է որ հոսի.
Իսկ ես վասն սիրոյ քոյ այնքան թոյլ ե-
տու երկիւղին ի յատուածացեալ մար-
մինս իմ, որ քրտունքն իմ արիւնա-
խառն կայլահնայեալ և վտակ վտակ
իջանէին ընդ ճակատս իմ. և մարմին
իմ յահագի, երկիւղէն սասանէր և
դողայր յոտից մինչև ցգլուխս. և կայի
անկեալ երես ի գետին՝ և ուժգին գոչ-
մամբ առ հայր աղօթէի, եթէ հնաք է
անցցէ բաժակս այս յինէն:

12 **Ո**վ մեղաւոր՝ իմացիր թէ որչափ սիրեցի զքեզ. զի յորժամ հրէայքն պաշարեցին զիս սուսերօք և բրօք՝ ջահ-իւք և լապտերօք, ոչ կարէին ճանաչել զիս: Վասն զի այնքան ծարաւիք էին արեան իմոյ, զի որք անծանօթ էին զինէն՝ և ոչ էին տեսեալ զօքանչելիքն իմ, զնոսա առաքեցին. զի մի գուցէ ողորմեսցին և փախուսցեն, և ոչ ըմբռնեցեն:

Իսկ ես հարցի քաղցր ձայնիւ՝ զսինդրէք. և նոքա ասեն՝ զՅիսուս. ասացի՝ ես եմ. և նոքա յահէ իմմէ ըզգեանի հարան. և ես գթացեալ յարուցի զնոսա. իսկ նոքա ոչ ողորմեցան ինձ: Եհար պետրոս սրով, և ի բաց եհան զունկն ծառայի քահանայապետին. իսկ ես զսուրն Պետրոսի արգելեալ յետս դարձուցի. և զհատեալ

ունկն առեալ եդի ի տեղին, և բժշկեցի. և ոչ այսու գթացան յիս:

13 **Ե**ւ զինչ ասացից զանողորմ բարուց նոցա. զի թէ անդամալոյծն՝ որ անկեալ կայր ի սրահին բեդհեզգայ զերեսուն և ութ ամ. որ այնքան տէր ոչ ունէր՝ զի երբ ջուրքն յուզէին, մուծանէին զնա յաւազանն զի բժշկեսցի. մինչ այլքն վաղվաղակի ընդ յուզել ջրոյն իջանէին, և բժշկեալ գնային: Իսկ տեսեալ իմ՝ զտառապանս անդամալուծին՝ գթացայ նմա և ողորմեցայ, և բժշկեալ սղջացուցի. դարձեալ տեսի ի տաճարին՝ և պատուիրեցի ասելով, այլ մի ևս մեղանչեր, զի մի ևս չարին, լինիցի քեզ:

Իսկ ի գիշերին յայնմիկ մինչդեռ զինուորքն կային ի բացեայ՝ և ոչ էին մերձեցեալ յիս՝ անդամալոյծն այն՝

վասն այն զի ճանաչէր զիս յորմէհետէ
բժշկեալ էի, իսկայն փութացեալ ի թը-
ռիչս՝ եհաս առաջի իմ. և զառաջին
ապոտակն նա՝ եհար յերեսս իմ. և ես
ինչ ոչ արարի նմա, վասն զի մարդասէր
եմ՝ այլ և ի զգջանալն նորա՝ արքայու-
թեան իմոյ արժանացուցի զնա:

Ա՛րդ՝ եթէ զան զայս գործեաց առիս.
ապա անձանթ հրէայքն և զինուորքն
զի՛նչ արարին ինձ ի գիշերին յայնմիկ.
և վասն սիրոյ մեղաւորիդ համբերեցի
այօրանեացս. և դու յայսպիսի քարի
արարչէս երես գարձուցանես, և զիս ի
սուգ դառնութեան պահես:

14 **Ո՛վ** մեղաւոր՝ տես զսէր իմ ի վե-
րայ քո. զի յորժամ ըմբռնեցին զիս,
թողին զիս միայն աշակերտքն իմ՝ և ին-
քեանք փախեան. գառնս մի էր՝ և գայլ-
քն բազումք. ոչխարս մի էր՝ և գա-

զանքն յոլովք. որսջս մի էր՝ և արեա-
նարբուքն յաճախ. անմեղս յանապա-
տի մի էր՝ և շանաբարոյ որսողքն յո-
գունք. եզնս պարարակ մի էր՝ և զե-
նողքն շատք. արդար աղաւնիս մի էր՝
և վայրենի թռչունքն բազումք. ողջա-
խոհ տատրակո մի էր՝ և սեւաթորմի ա-
գաւաւքն բազմիրամք:

Եւ թէ զի՛նչ գործեցին յայնժամ ըն-
դիս՝ ասացից և զայն: Նախ մերկա-
ցուցին զանկար պատմութեանն իմ, և
ապա հանին զպարեգօսն իմ. բացին
զգլուխ իմ, և կապեցին զձեռս իմ՝ ի
թիկանց կուսէ. արկին չուան ի պարա-
նոցս իմ, և սկսան տանել. և թէ որ-
պէս, լսւր և զայն:

Նոքա որք յառաջմէ էին՝ քարչէին ի
վերայ երեսոցս, և որք զկնի՝ ձաղկէ-
ին զթիկունս. որք ի յաջմէ՝ ապտա-
կէին զծնօտս, և որք ի ձախմէ՝ թքա-

լից առնէին զերեսս. որք ի բացեայ՝ հող արկանէին զգլխովս, և որք ի հեռուստ՝ ձայն բարձեալ հայհոյէին և անարգէին. որք տակաւ մերձ՝ տղայանէին և կատակեալ ծաղր առնէին նախատանօք. կէսք փութով արշաւէին աւետարտութեամբ յապարանս քահանայապետիցն. և ապա զինչ: Իբրև լուան յաւետաւորացն, փութանակի ձայն արձակեցին առ միմեանս՝ եթէ կապեալ են զՅիսուս և բերեն կապանօք, եկայք փութասցուք ընդ առաջ նորա:

Իսկ ով որ էր յառաջ եկելոց բազմութենէն՝ որ ոչ եհար զիս. ով որ էր՝ որ ոչ ապտակեաց զիս. ով որ էր՝ որ ոչ ձաղեաց զիս. ով որ էր՝ որ ոչ եթուք յերեսս իմ. ով որ էր՝ որ ոչ կռիահարեաց զգլուխս իմ. ով որ էր՝ որ ոչ բռնցի եհար զպարանոց իմ. ով որ էր՝ որ ոչ բրօք հարկանէր զթիկունս իմ: Ով որ

էր՝ որ ոչ թշնամանեաց զիս բանիւ, կամ ոչ արհամարհեաց, կամ ոչ կատակեաց, կամ ոչ ծաղր արար, մինչև հասուին յապարանս կայիափայ և աննայի. և ես վասն սիրոյ քո զայս ամենայն կրեցի. և դու ատես զիս, և ըզմեզս սիրես:

15 **Ա**պա եթէ ասեմ զոր ինչ արարին ընդիս, յորժամ յապարանս մուծին կայիափայ և աննային, զարհուրիս ի լսելն: Առաջին՝ ոչ անիրաւաբար դատիմք մեք զՅիսուս, այլ օրինօք և դատաստանաւ. եղին ատեան, և նստան քահանայապետքն հանդերձ ծերովք. կացուցին սուտ վկայք, թէ հակառակ Աստուծոյ է. թէ խափանիչ օրինաց է. թէ լուծիչ շաբաթու է. թէ քակիչ տաճարի է. թէ հայհոյիչ Աստուծոյ է. թէ զաւանդս ծերոց արհամարհէ. և

այլ ևս բազումն: Եւ այնուհետեւ ոկրսոն աղաղակ բառնալ և սոսել՝ ոմանք թէ մահապարա է, ոմանք թէ ի խաչ հանել արժան է. այլք պատառէին ըզհանդերձս՝ թէ չարագործ է. և ես տարեալ համբերէի ամենայնի վասն մեղաւորիդ:

Եւ անտի հանեալ տարան ի տունն աննայի, անտի յապարանսն պիղատոսի, անտի յիջւանս հերովդէի, անտի դարձեալ յապարանսն պիղատոսի և զգիշերն ամենայն ոչ ետուն հանգիստ ական թօթափել մի, այլ շրջեցուցանէին յապարանից յապարանս: Եւ թէ որչափ ծաղր և նախատինս և անարգանս և չարչարանս անցուցանէին ի գլուխս իմ զգիշերն ամենայն ի տաբուբեր առնելն՝ զայնոսիկ թողում, զի ոչ կարես տանել:

16 Եւ զիաճող լիցի քան զայն առաւել սէր՝ որ զքեզ ոիրեցի, զի և ոչ մօր իմայ մարիամու ողորմեցայ. յորժամ տեսանէր մայր իմ զմիածին որդի իւր զարարիչս երկնի և երկրի ի վերայ խաչին մերկացեալ՝ և զմարմին իմ՝ տրինըւուշտ ներկեալ. բւեռօք պընդեալ. զկողս հերձեալ. զերեսս իմ այլազունեալ. զգլուխս խոնարհեցուցեալ. զսգիս աւանդեալ:

Արդ՝ կարէ՞ որ ի մարդկանէ կամ ի հրեշտակաց իմանալ, թէ որքան սուգ ունէր նա. որքան կսկծէր. որքան այրէր սրտիւ. որքան մորմնէր. որքան խորշատէր. որքան վաւէր. որքան սգայր. որքան հեծեծէր. որքան հառաչէր. որքան տխրէր. որքան խռովէր. որքան տաքնապէր. որքան յոգւոց հանէր: Ո՛րպիսի ողբայր. որպիսի ար-

տասու հեղոյք. զորպիսի երգս եղանակէր. զորպիսի ձայնս արձակէր. զորպիսի բանս բարբառէր: Զիւրգ գիրկս խաչին արկանէր. զիւրգ գբազուկն իւր ձգէր առիտ, և ոչ հասնէր. զիւրգ յերկիր անկանէր. զիւրգ հող զգլխովն տայր. զիւրգ կտկանէր. զիւրգ թախանձէր. զիւրգ խոտաղատէր ընդ գէմ միսնիս իւրոյ մահացելոյ. զիւրգ զերկնաին զօրսն ի յողբս խոնարհեցուցանէր. զիւրգ զըզգալի արարածըս յարատուս շարժէր. զիւրգ զիւրգ զբեր կանայսն ընդ իւրեան յերկիր ընկենայր:

Արդ ի ժամուն յայնմիկ՝ մայրն իմ որ զայսպիսի կսկծիս կրէր, մեռեալ էր, եթէ կենդանի. յարթնութեան էր, եթէ յերազի. ի զգաստութեան էր, եթէ ի թմբութեան. և այսքան աղետից մօր իմոյ ես ոչ ողորմեցայ վասն քո:

և դու երեսս շրջես յինէն՝ և ի թշնամոյն կողմն դառնաս:

17. **Ո**վ մեղաւոր իմա՛ որ այժմ քաղցրութեամբ կոչեմ զքեզ յապաշխարութիւն, և դու ոչ լսես ինձ. եթէ յանգրջութեանդ մեռանիցիս, մի այնքան երկնչիր ի բազմութենէ մեղաց քոց՝ որքան յիմ երախտեացս և ի չարչարանաց. զի քան զմեղաց քոց հատուցումն՝ հազարապատիկ տանջելոց եմ զքեզ ի հնոցի հրոյն որ արհամարհեցեր չարչարանս իմ, և ունայնացուցեր զմարդեղութիւնս իմ, և ի զուր հաներ զիջումն իմ յերկնից յերկիր որ վասն քո:

Զարչարանքն իմ զոր կրեցի վասն մեղաւորաց, այն պարտք է ի վերայ մեղաւորաց. զի թէ ապաշխարութեամբ ոչ վճարեսցեն ըզ պարտս չարչարանաց

իմոց և սուցեն թողութիւն, ի դատաստանի իմում զմեղաց իւրեանց հատուցումն այն չափովն եմ տալոց՝ որքան գործեցին. իսկ զպարոս չարչարանաց իմոց հարիւրապատիկ՝ զի արհամարհեցին:

18 Ո՛վ մեղաւոր ասա՛ ինձ՝ զինչ մնաս տեսեր յարարչէս քո Քրիստոսէ, որ այսքան ատես զիս. կամ զինչ բարութիւն տեսեր ի սատանայէ, որ այդքան սիրես, և զկամս նորա կատարես, քո զազիր գործովդ: Եթէ ունին մատուցանես ինձ, ահա՛ այժմ՝ զսատանայի բարութիւն ցուցանեմ քեզ զոր արար: Ո՛չ սատանայ էր՝ որ զմայր քո խաբեաց օձիւն, և նովաւ զհայր քո աղամ: Ո՛չ սատանայ էր՝ որ ետ ուտել հօր քում զպտուղն: Ո՛չ սատանայ էր՝ որ մերկացոյց ի լուսեղէն

պատմութեանցն: Ո՛չ սատանայ էր՝ որ փախոյց յերեսաց աստուծոյ, և թաքոյց ի ներքոյ թզենւոյն: Ո՛չ սատանայ էր՝ որ ի ներքոյ անիծիցն աստուծոյ մատնեաց զհայր քո և զմայր: Ո՛չ սատանայ էր՝ որ ետ արտաքսել յաստուածաւայելուչ գրախտէն անմահութեան, և գրաւեաց ի ներքոյ մահու: Ո՛չ սատանայ էր՝ որ զամս ինն հարիւր կսկծեցոյց ընդդէմ անմահական գրախտին սաստկագին արտասուօք: Ո՛չ սատանայ էր՝ որ զպայծաւութիւն լուսեղէն պատմութեանին հօր քո՝ ի մաշկեղէն հանդերձ փոխարկեաց: Ո՛չ սատանայ էր՝ որ զանաշխատ վայելումն ի պտղոց գրախտին՝ ի քրտունք երեսաց դարձոյց վարել: Ո՛չ սատանայ էր՝ որ զրկեաց ի հրեշտակական աճմանէն՝ և արժանացոյց անասնական աճման, և այն՝ ցաւօք և տրամու-

Թեամբ: Ո՞չ ստտանայ էր՝ որ զհոգիս
հօր քո ծննդովք իւրովք զամս հինգ
հազար ի դժոխս արգելեալ պահեաց,
մինչև ես գթացեալ ողորմեցայ, և ե-
կեալ խաչիւն ազատեցի: Արդ՝ եթէ ընդ
նախնի հայրն քո աբսամ՝ զայս արար,
ընդ քեզ ապա զինչ կամի առնել՝ որ
այդքան սիրես զսատանայ. և դու միտ
դիր զի և զքոյն ասացից:

19 Ո՞վ մեղաւոր՝ կամի զքեզ սատա-
նայ ջնջել ի հօր աստուծոյ որդեգրու-
թենէ: Կամի որոշել ի հոգւոյն սրբոյ
բնակութենէ: Կամի բաժանել զքեզ
յորդւոյս աստուծոյ եղբայրութենէ:
Կամի զքաղցր սէրն աստուծոյ հօր՝ որ
զմիածինս ետ վասն քո ի մահ, ի յա-
տելութիւն փոխել: Կամի զերթևեկու-
թիւն հոգւոյն սրբոյ՝ ի քէն արգելուլ:
Կամի յաստուածային անճառ շնորհաց

վայելչութենէն զրկել: Կամի զտիրա-
կան տաճարդ հիմնայատակ քակել:
Կամի զարարչին իմաստութեանն յօ-
րինուած պատկերդ՝ ի յերկիր կոխել:
Կամի զցանկալի տիպդ երրորդու-
թեանն՝ չարաչար մեղօք եղծանել. և
այլն ի կարգին:

20 Ո՞վ մեղաւոր՝ որ սիրեսդ զսա-
տանայ, տես զցանկութիւն դորա վա-
սըն քո: Յանկայ սատանայ զաւազա-
նին շնորհն զոր ընկալար ի հոգւոյն
որբոյ՝ ի քէն եղծանել: Յանկայ ըզ-
մկրտութեան լուսապայծառ պատմու-
ճանն զոր զգեցար՝ մերկացուցանել:
Յանկայ ի կենարար մարմնոյ և յարենէ
իմիւ սովամահ զքեզ սատակել: Յան-
կայ զերկնային հարսանեաց հանդերձդ
աղտեղացուցանել: Յանկայ զլապտեր
կուսութեան քո շիջուցանել: Յանկայ

զբացեալ դրունս առագաստի երկնաւոր
փեսայիս ընդդէմ քո փակել: Յանկոյ
զվայելուչ տունիդ ագենական դրախ-
տին յարմատոց խել: Յանկայ զուռնդ
գեղեցիկ՝ որ հաստատեալ ես ի ճշմա-
րիտ որթս յիսուս՝ սրով հատանել:
Յանկայ զանթառամ ծաղիկդ արարչին՝
խորշակաւ մեղաց թառամել. և այլն
ի կարգին:

21 **Ո**վ մեղաւոր՝ փորձեա՛ւ և զչարիլն
սատանայի՝ որ սիրեող զնա: Զչարի սա-
տանայ՝ եթէ ի մեղացդ քոց զլջասցիս:
Զչարի՝ յորժամ զգործեցեալ յանցանքդ
խոստովանեսցիս: Զչարի՝ յորժամ մե-
ղայ ասելով առ տէր քո դարձցիս:
Զչարի՝ յորժամ անկեալ յերկիր՝ ա-
ռիս արտասուօք պաղատիս:

Վիրաւորի դառնապէս՝ յորժամ յի-
նէն զթողութիւն մեղաց քոց ընկալ-

ցիս: Նախանձի բորբոքմամբ հրոյ՝ յոր-
ժամ ըզ տէրս քո ապաշխարութեամբ
վերըստին ի հոգիդ քո ընդունիցիս: Տո-
չորի կսկծմամբ՝ յորժամ յարարչէս քո
պատուօք մեծարիցիս: Տագնապի մե-
ծաւ տանջանօք՝ յորժամ անթարշամ
բրաբիոնօք պայծառասցիս: Կատաղի
բարկութեամբ չարաչար՝ յորժամ եր-
կնային փառօքս իմ պսակեսցիս: Մա-
հանայ չարութեամբ՝ յորժամ անվախ-
ճան կենօք ընդ հրեշտակս իմ պարառ-
եալ՝ յարքայութեանս երկնից բերկրու-
թեամբ հրճուեսցիս:

22 **Տ**էս ով մեղաւոր, որ սիրես զսա-
տանայ՝ և կատարես զկամս նորա, եթէ
զինչ խոստանայ քեզ: Խոստանայ քեզ
սատանայ բարութիւն՝ զանդուռդս ան-
դնդոց: Խոստանայ քեզ վայելչութիւն՝
զգործեցեալ և շարաւալից՝ զտաղտկալի

և զազրալի տեսութիւն կերպտրանաց
իւրոց, որ դառնագոյն է քան զհօւր
գեհենին: Խոստանայ քեզ զպարակցու-
թիւն ժանտատեսիլ և գարշատեսիլ
դասուցն դիւաց: Խոստանայ քեզ հան-
գիստ՝ զկաթսայս անդնդային եռանդի-
ցուն, և զգոգս հրաբորբոք տապականն:
Խոստանայ քեզ պատմութեան՝ զխաւա-
րըն արտաքին, որ է Թանձր և շօշա-
փելի. ուր լալ աչաց է՝ և կրճել ա-
տամանց: Խոստանայ քեզ սեղան՝ զծո-
ցըս լայնութեան յատակացն գոթոց:
Խոստանայ քեզ զենիք՝ զորդունքն ան-
քուն և զվիշապքն ահագին հրեղէն
ծովուն: Խոստանայ քեզ կերակուր՝
զհալս քրայից հալոցացն սարսուելի ի-
ջելոցն: Խոստանայ քեզ ըմպելի՝ զսար-
սափելի հոսանս հրեղէն գետոցն: Խոս-
տանայ քեզ լապտերք՝ զցոլմունս շան-
թից հրաբորբոք փայլատակման կայծա-

կանցն: Թող զտարտարոսն և զայլսն
ամենայն՝ զոր խոստանայ սատանայ իւ-
րոց սիրողացն և կամարարաց:

23 Ո՛վ մեղաւոր՝ ընդէ՛ր զերախտիս
արարչիս քո ոչ իմանաս. զի սատանայ
յամենայն աւուր մահուանդ սպասէ,
զի ի մեղս մեռցիս. և ես աներեւոյթ
զօրութեամբ իմով կիզեմ միշտ որպէս
հրով. և հրեշտակք իմ հարկանեն զնա
հրեղէն սրով և ի բաց փախուցանեն
ի քէն, զի մի մահու վնասեսցէ քեզ:
Գիտէ չարն զի ես մարդասէր եմ. և
երկնչի՝ եթէ մարդ մեղաւոր կենդանի
մնալովն յանկարծակի զղջասցի, և ո-
ղորմութիւն գտցէ ի ձեռս աստուծոյ,
և ելանիցէ յինքենէ:

Ապա ընդէ՛ր ի բաց փախչիս ի քաղ-
ցըր քրիստոսէս քու մէջ, որ հրեշտակք
անդադար տեսանելով՝ ոչ յազենան ի

քաղցրութենէ իմմէ. զինչ չար կամիմ քեզ, որ այդպէս հրաժարիս յինէն: Վասն այն՝ զի զմոլորեալդ խնդրեմ, զի զկորուսեալդ գտանեմ. զի զվիրաւորեալդ սփռիմ. զի զհարուածեալդ բժշկեմ. զի զընկղմեալդ վերաբերեմ. զի զտարաբերեալդ ի հոգմոց հանգուցանեմ. զի զճփհալդ ի յալեաց խռովութեանց՝ ի նաւահանգիստն ածեմ:

24 Ո՛վ մեղաւոր՝ ի միտ առ թէ զինչ կամիմ քեզ առնել. և սիրեա՛ զիս որ սիրեցի զքեզ, և սիրեմ զքեզ, և սիրելոց եմ զքեզ: Կամիմ ի հիւանդութենէդ բժշկել զքեզ. կամիմ ի մեռելութենէ մեղացդ յարուցանել: Կամիմ յանփարատելի սգոյդ հանել. կամիմ ի գառն արոմութենէդ մխիթարել: Կամիմ ի սաստիկ վիրացդ

բժշկել. կամիմ ի չար տառապանացդ գերծուցանել: Կամիմ ի տուանց կապահաց մեղացդ արձակել. կամիմ ի ծառայութենէ չարեացդ ազատել:

Ո՛վ մեղաւոր՝ ծանիր եթէ անյիշաչար տէրս քո զինչ խորհիմ քեզ: Խորհիմ զի անձամբ իմով եկեալ զանբուժելի խոցուածս հոգւոյդ քո տեսից: Խորհիմ զի զգարշութիւնսդ դորա ձեռօք իմովք լուացից: Խորհիմ զի զաղտեղութիւն դորա դատաւանակաւ իմով որբեցից: Խորհիմ զի զնեխեալ փթութիւն դորա կտրեցից: Խորհիմ զի ըզթարախն ի հոգիդ քո բռնեալ քամեցից: Խորհիմ զի զարտասուս իմ աստուածային ի վերայ աղտեղութեան հոգւոյդ աղբիւրաբար հեղից: Խորհիմ զի զբազմութիւն ամենայն չարեաց դորա ջնջեալ մաքրեցից, և յառաջին փառսն հասուցից. միայն զըջացիր ի

չարեաց քոց և դադարեալ: Խոստովա-
նեա՛ զյանցանս քո՛ և ասա մեղայ. և
ես ջնջեմ՝ զբազմութիւն մեղաց քոց,
թէպէտ և կարի սաստիկ ես մեղու-
ցեալ:

25 **Ո՛վ** դասք արդարոց հաւատարիմ՝
ծառայք իմ՝ մի՛ զարմանայք ընդ ա-
նոխակալ փրկիչս ձեր, եթէ զիմօրդ
այսքան խանդաղատիս տէրդ մեր և ա-
րարիչդ ի վերայ մեղաւորաց: Արդ՝ միտ
դիք, զի ասեմ ձեզ զսէր իմ՝ զոր ու-
նիմ ի վերայ մեղաւորաց: Երամք ինուոնց
դասուց հրեշտակացն՝ որոց թիւք բազ-
մութեան անթուելիք են ի մարդկանէ և
անգիտելիք, այնքան հրաբուռն է ու-
թիւնքն և լուսապսակ բազմութիւն-
քըն, յորժամ տեսանեն զսաստիկ սուգ
իմ՝ զոր սգամ ի վերայ միոյ անդարձ
մեղաւորի, ամենեքեան առ հասարակ

մեծաւ դողութեամբ ջանան մխիթա-
րել զիս. և ո՛չ կարեն սակաւ մի հան-
դարտեցուցանել զսուգ իմ. զի վա-
սըն այնորիկ զմահ խաչի յանձն առի,
զի մի ոք երբէք կորիցէ: Այլ և գունդք
սմենայն արդարոցն՝ որք կան առիս
յարքայութեանս իմում, դողան ողբա-
լով առաջի իմ. և ո՛չ բաւեն փոքր մի
փարատել զտրտմութիւնս իմ:

26 **Լ**ուր և զայլ ահաւորս որ պատ-
մեմ քեզ. զի մայրս իմ աստուածածին
յորժամ տեսանէ զիս ի յայսքան տա-
րակուսանս, ի ծունկս անկանի առաջի
իմ. և զստինոն բաղեալ որով դիեցի,
ողբալով աղաղակէ՝ և զմատուռնսն տա-
տանէ՝ ասելով. Ո՛րդեակ իմ միածին,
միթէ ո՛չ էր բաւական վիշտն այն և
տրտմութիւն՝ զոր կրեցեր յաշխարհի
ի հրէիցն և ի խաչահանողացն, և դեռ

ևս տրտմիս. ընդէր ոչ ողորմիս մօրս քո լալագին, և ոչ հանդարտիս սակաւ մի ի տխրութենէդ: Ո՛չ էր բաւական մօրս տառապելոյ կսկիծն այն և մորմոքումն, յորժամ տեսի զմիածինդ իմ ի խաչին, արիւնաներկ մարմնով մահացեալ. և դեռ ևս հրով կիզե՞ս զսիրտս իմ սուգ ունելովդ: Եւ այսու ամենայնիւ բնաւ ոչ գայ ի սիրտ իմ ուրախութիւն, որքան տեսանեմ զանդարձ մեղաւորն արտաքս ելեալ ի գաւթէ, և հեռացեալ ի հօտէ իմմէ, և անկեալ ի ձեռս սատանայի:

Վասն զի այնքան կսկծի սիրտ իմ, և տրտմի հոգի իմ ի վերայ միոյ անդարձ մեղաւորի, որ երկինս երկնաւորօք, և երկիրդ երկրաւորօք, և ծով տմենայն լրիւ իւրով իբրեւ յոչ ինչ համարին յաչս իմ:

27 Եւ մի զարմանար ընդ այսքան աշխարհի իմ ի վերայ մեղաւորաց. ծանիր ո՞վ մարդ, զի յորժամ տնկես զբարունակ մի, և յետ երրորդ ամի աշխատութեան քո՝ եթէ ոչ տացէ պտուղ քեզ՝ վիրաւորիս դու ընդ այն. իսկ եթէ չորասցի, սգաս մեծաւ տրտմութեամբ, թէ ի զուր աշխատեցայ զերիս ամս, և ջանն իմ կորեաւ:

Ապա զի՞նք ես ոչ տրտմեցայ ի վերայ մեղաւորին, որ վասն նորա յերկնից ի յերկիր իջի, ի կուսէ մարմին առի, աստուածս մարդ եղէ, և տէրս ծառայ. զամս երեսուն և երեք ի յերկրի շրջեցայ. կենարար վարդապետութեամբս ի լսելիս մեղաւորաց միշտ քարոզեցի. աստուածային նշանօքս ըզբազումն բժշկեցի. ազգի ազգի չարչարանս և նախատինս կրեցի. ի խաչին

բորձրացայ. զարիւնս իմ գին ետու,
և ի գերուէն առեալ փրկեցի:

Արդ այս ամենայն չարչարանացս ի-
մոց պտուղ՝ փրկութիւն մեղաւորին է:
Իսկ եթէ մեղաւորն ի մեղս մեռանիցի,
պտուղ չարչարանաց իմոց կորնչի և ես
ի խոր խոցոտիմ և վիրաւորիմ. զի ու-
նայն եզեւ տնօրէնութիւն իմ վասն նո-
րա: Իսկ յորժամ մեղաւորն զղջանայ
ի մեղաց իւրոց և գայ յուղղութիւն,
ուրախանամ ես և ցնծամ. յայնժամ
ցնծայ ընդ իս հայրն իմ և հոգին սուրբ:
Խրախանան և ամենայն հրեշտակք իմ.
հրճուին ամենայն գունդք արդարոց,
և ցնծացեալ բերկրի մայր իմ թա-
գուհի. և ի միտին պար առեալ տօ-
նախմբութիւն մեծ կատարեն յերկինս
առաջի իմ. վասն զի պտուղ չարչա-
րանաց իմոց ոչ կորեալ:

28 Ո՛վ մեղաւոր՝ սիրեա՛ զիս որ սի-
րեմա՛ զքեզ. հրաւիրեա՛ զիս առ քեզ
զբաղձալիս հրեշտակաց և հրեշտա-
կապետաց, և զցանկալիս արդարոց.
ոչ գարշիմ ի հոգեղէն յարկացդ. չը-
տաղտկամ յաղքատութենէդ. չխո-
տեմ զանմաքրութիւնդ:

Մաքրեա՛ զառագաստ սրտիդ. ջա-
նա՛ բուրել հոտ անուշութեան զազօ-
թըս. պատրաստեա՛ սեղան զվարդ.
պարգեւեա՛ գինի զոգորմութիւնդ. սքփ-
ռեա՛ պաստառակալ զխոստովանու-
թիւնդ. փթթեա՛ վարդ զսէրդ. արկ
բազմակալ զապաշխարութիւնդ. լար-
եա՛ զտասնաղի մատանցդ առաջի իմ ի
քնարահարութիւն. կոչեա՛ զսուրբ քեզ
ի բարեխօսութիւն՝ և ինձ հիւրամե-
ծար. բաւական է ճաշդ. առանտ է սե-
ղանդ. պայծառ է կոչումնդ:

Եւ եթէ ախորժես, զհայր իմ ընդիս
ածեմ. ես եւ հայր իմ եկեացուք, և
օթեանս առ քեզ արասցուք: Զայս
այսպէս արասցես, և զիս երախտաւոր
առաջի հօր իմոյ կացուցես. զի խոր-
հուրդ գալստեան իմոյ յաշխարհ ոչ ու-
նայն երեւեսցի. այլ ծանիցի մարդկայինն
բնութիւն առաւել քան զհրեշտակաց
և զհրեշտակապետաց: Եւ խրախա-
ցեալ հայր իմ օրհնեսցէ զքեզ բերա-
նովն իւրով յօրհնութիւնս՝ որ ոչ ան-
ցանէ. և պատրաստեսցէ քեզ զտեղի ի
վեր քան զբնակութիւնս հրեշտակաց.
ուր եսն եմ՝ անդ և պաշտօնեայն իմ
եղիցի. և կեանքն ձեր ծածկեալ են
ինեւ առ աստուած: Եւս ի միւսան-
գամ գալստեան իմոյ՝ զօրհնեալսն ի
հօրէ իմմէ մերձեցուցից առ հայրն իմ,
և ասացից ահաւասիկ ես և մանկունք
իմ զորս ետուր ցիս:

29 **Ո**վ մեղաւոր՝ ընդէր ոչ երկնչիս
յահել զօրութենէ իմմէ, որ ոչ գաս
յուզղլութիւն, մինչ սիրով և քաղցրու-
թեամբ կոչեմ զքեզ յապաշխարու-
թիւն: Ծանիր զի ի հայելն իմ՝ երկիր
ի հիմանէ դողայ, և լերինք որպէս ըզ-
մում հալին, և ծովք իբրեւ զխուիւ չո-
րանան, և գոգք յեւս խորագոյն ան-
դունդս ընկղմի: Եւ զիմորդ ոչ զարհու-
րիս, զի զօրութիւն իմ՝ զհողմ զհուր
հատանէ: Կամ թէ ո՞րպէս ոչ սոսկաս,
զի անճառ բնութիւնք ահեղակերպից
հաշեալ տապակին ի հրակիզմանէ փայ-
լատականց ահաւորութեան իմոյ: Կամ
զիմորդ ոչ սարսափիս, զի սերովբէք և
քերովբէք ծածկեն զբէմն իւրեանց
բոցանիւթ թեօք յահարկութենէ իմ-
մէ: Եւ զիմորդ ոչ դողաս, զի թէ կայր
հնար փախստեան, ոչ կարէր կալ եր-

կինք առաջի իմ: նա՛ և ամենայն տար-
րական տեսակք, և երկիր լրիւ իւրով,
հանդերձ անդնդային հաստատութեամ-
բքն հեղոյր յայլևս անհուն խորութիւն
յերկիւղէ իմմէ: Եւ կամ ռոպէս ո՛չ
սասանիս, զի թէ երկինք երկնից ունէր
ևս տեղի թաքստեան, ո՛չ հանդուրժէր
կալ ի ներքոյ պատուանդանի ոտից իմոց
ի յահէ իմմէ: Եւ կամ զի՞ւրդ ո՛չ պակ-
նուս, զի եթէ գոյր հնար ծածկու-
թեան, ամենայն բանակք անմահից դի-
մեալ անկանէին ի նա, և թաքչէին
յերկիւղալի արփիտփայլ ճառագայթից
իմոց: Եւ վասն այն ներեմ՝ քեզ, զի մի
կորիցես զյաւիտենական կորուստն.
այլ ի զղջումն եկեալ՝ փրկեսցիս ի հրոյ
գեհնէին. և դու արհամարհես զարա-
րիչս քո, և ո՛չ երկնչիս և դողաս ի յա-
հեղ զօրութենէ իմմէ:

30 Ո՛վ մեղաւոր՝ մինչդեռ ես քաղց-
բութեամբ խօսիմ ընդ քեզ, երկնչի
յինէն, ողորմեաց քեզ, զի եթէ ի հրեշ-
տակս իմ ո՛չ խնայեցի որ ընդդէմ իմ
հպարտացան. այլ ի յերկնից ի յան-
դունդս իջուցի բարկութեամբ իմով:
Եւ առ նոյիւ՝ որ յաճախեցան ի պո-
ռնկութիւնս, զայնքան բազմութիւն
մարդկան առ հասարակ ջրհեղեղաւն
հեղձուցի: Զսոգում և զգոմոր՝ որ ար-
տաքոյ բնութեան զչարիսն գործէին,
երկնատեղաց բոցովն կիզեալ մաշեցի:
Զգոռոզն փարաւոն՝ որ խստացաւ ընդ-
դէմ իմ, բազմութեամբ զօրաց իւրոց
ի ծովն կարմիր ընկղմեցի: Զկորիսեանքն
և զաբիրոնեանքն՝ որ զքահանայու-
թիւն իմ բռնութեամբ յափշտակել
կամէին, զերկու հարիւր և յիսունսն ի
հրոյ բուրվառացն այրեցի. և զբանակն
աբիրոնի՝ զերկիր պատառեալ յանգուն.

դու ընկղմեցի: Զերիքով՝ որ ընդդէմ
իմ թշնամի դարձաւ, զպարիսպս նորա
որպէս զջուր հեղի. և զքնակիչս նորա
ի սուր սուսերի մաշեցի ձեռամբ ծա-
ռային իմոյ յետուայ: Զգօրսն սենեքա-
րիմայ արքային ասորեստանեայց՝ որ
հայհոյեաց զանուն իմ սուրբ, զհարիւր
և ութսուն և հինգ հազարսն՝ ի դու-
ռն քաղաքին իմոյ երուսաղէմի ի յա-
կան թօթափելն ի մէջ գիշերին՝ ետու
հրաման հրեշտակի իմոյ, զի սատա-
կեսցէ զնոսա հրեղէն սրով:

Իսկ արդ՝ ով է որ հակառակ կամաց
իմոց գործէ, և ոչ չարաչար պատու-
հասի. նոյն Աստուածն եմ, եթէ ի բա-
զումս ոչ խնայեցի, նոյնպէս և ի մինդ:
Եթէ քաղցրութեան ձայնի իմոյ ոչ լուի-
ցես, և զղջասցիս ի մեղաց և դարձ-
ցիս, հարիւրապատիկ ևս զքեզ առա-
ւել տանջելոց եմ քան զնոսա ի գեհ-

նան հրոյն. որպէս ասացի, թէ դիւրա-
գոյն լիցի յաւուրն դատաստանի սոգո-
մայեցւոց և գոմորացւոց քան քաղա-
քիս այսմիկ:

31 Ապա եթէ ասիցես ընդիս, տէր
իմ՝ այսուհետեւ և ես սարսիմ և դո-
ղամ՝ մեծաւ երկիւղիւ յահեղ զօրու-
թենէ քումմէ, որպէս և ամենայն
արարածք. բայց զի՞նչ արարից, քանզի
տարակուսիմ ի բազմութենէ մեղաց
իմոց, եթէ զի՞նչ ոգորմեսցիս և թո-
ղուցուս ինձ: Իսկ արդ՝ ի միտ առ զա-
նուանս իմ, և ուրախ լիւր և մի տա-
րակուսիր ընդ բազմութիւն մեղաց
քոց:

Անուն իմ ողորմած է. անուն իմ եր-
կայնամիտ է. անուն իմ բազումողորմ
է. անուն իմ անոխակալ է. անուն իմ
անյիշաչար է. անուն իմ քաղցր է.

անուն իմ ամենաբարի է. անուն իմ մար-
գասէր է: Անուն իմ բժիշկ հիւանդաց
է. անուն իմ յարութիւն անկելոց է.
անուն իմ կեանք մահացելոց է. անուն
իմ լոյս խաւարելոց է: Անուն իմ փր-
կիչ գերելոց է. անուն իմ նորոգիչ հը-
նացելոց է. անուն իմ գտիչ մոլորելոց
է, և այլն ի կարգին. և գու ընդէր
տարակուսիս ի բազմութենէ մեզաց
քոց:

32 **Ե**րուզհետե խոստացար ինձ,
թէ այսուհետե և ես երկնչիմ ի քը-
րիստոսէդ իմմէ, և տարակոյսդ քո վա-
սըն շատութեան մեղացդ էր. նմանա-
պէս և ես այսուհետե յաւելում ըզ-
սէրն իմ, զգուծն իմ և զողորմու-
թիւն իմ ի վերայ քո. և խրատ տամ
քեզ՝ եթէ զինչ արասցես զու:

Ո՛վ մեղաւոր՝ միայն զայս արասցես,

զի հրաժարեսցիս ի հնազանդութենէ
չար կամացն սատանայի, և հեռացիս
ի պիղծ գործոց սովորութենէ. եկես-
ջիր ի զլըումն որպէս զդամէք. ասա
առ հայր քո մեղայ, որպէս զանառակ
որդին. խոստովանեա՛ զբազմութիւն
մեզաց քոց, որպէս զմարգարէն գա-
ւիթ. ապաշխարեա՛ զանօրէնութիւնս
քո որպէս զմանասէ. աղօթեա՛ առ տէր,
ասելով՝ աստուած քաւեա՛ զիս զմեղա-
ւորս, որպէս զմաքսաւորն. արտա-
սուեա՛ զյանցանս քո, որպէս զպետ-
րոս. գազարեաց ի չար գործոց քոց,
որպէս զկինն պոռնիկ. ասա՛ յիշեա՛ զիս
յարթայութեան քում, որպէս զաւա-
զակն. և տես եթէ զինչ արարից ա-
մենազօր տէրս քո զբազմութիւն մե-
զաց քոց:

33 Ո՛վ մեղաւոր՝ եթէ ի տուր և յառ-
շնչոյդ զեօթանասնեկին եօթն ես մե-
ղուցեալ. և թէ անթիւ են չարիք քո
քան զաստեղս երկնից. կամ անհամար
է անօրէնութիւն քո քան զալիս ծո-
վու. և կամ շատ է քան զաւաղս՝ որ
ընդ ոլորտս տիեզերաց. և թէ յաճախ
քան զշիթս անձրեաց. կամ բազում
քան զմանրամաղ փոշիս՝ որք տարու-
բերին ընդ օդս համատարած: Եւ թէ
մեծ և ծանր իցէ չարիք քո քան զա-
մենայն լերինս՝ որ յերեսս երկրի. եւ
թէ անօրէնութիւնդ քո բարձրացեալ
իցէ քան զերկինս. կամ խոնարհեալ գը-
տանիցի քան զանդունդս. և կամ լայնա-
ցեալ քան զոլորտս ծագաց երկրի. կամ
տարածեալ անդր քան զշրջանս եթե-
րական օթոց: Արդ՝ եթէ մեղք քո և
չարիք ըստ այսմ չափոյս իցէ որ ասո-
ցի. ի զըջանալդ քո՝ քան զթարթել ա-

չացդ. և քան զտուրեաւութիւն շըն-
չոյդ. քան զարագութիւն նշուլից ա-
րեգական. և քան զերեւումն կայծա-
կան որ ի յօդդ. և քան զմտացդ ըն-
թացումն. առաւել ևս բիւրապատիկ
քան զարագութիւն սոցա քաւութիւն
շնորհեմ ամենայն բազմութեան մեղաց
քոց. քանզի ամենակարող արարիչ եմ՝
և ոչ կարօտիմ ժամանակաց ի քաւու-
թիւն մեղաց: Եւ որպէս պղպշակ ջրոյ՝
ի յառնելն այնքան խստագին հողմոյ
մինչ զի զծաւս ի յարմատոց խլիցէ,
և զաշտարակս քակիցէ, ո՞րքան կարիցէ
զդէմ ունել. այսպէս և մեղք ամենայն
տիեզերաց՝ ի զըջանալն իւրեանց, բիւ-
րապատիկ առաւել ոչ կարեն զդէմ
ունել իմոյ ամենակարող զօրութեանս:

34 Ո՛վ մեղաւոր՝ իմն զի դու մարդ
ես չափաւոր. և մեղքդ քո թէպէտ

բազում թուին քեզ, սակայն և այն է
չափաւոր ըստ նմանութեան քո. այս-
պէս իման, զի ես աստուած եմ անչափ,
նմանապէս բաւ իմում անչափութեանս
և ողորմութիւն իմ է անչափ: Արդ՝
դու յորժամ զչափաւոր մեղք քո՝ ի
ձեռն խոստովանութեան ի մէջ իմ ան-
չափ ծովացեալ ողորմութեանս ձգիցես.
այնպէս շիջանի գիւրաւ, որպէս փոքր
մի կայծ առեալ ի մէջ համատարած
ծովուն ձգիցես:

Արդ՝ որպէս ազգի ազգի են ճանա-
պարհք մեղացն. նոյնպէս և զանազանք
են գեղք ապաշխարութեան: Քանզի
ոմանք խորգով և մոխրով արդարացան.
ոմանք լալով և արտասուօք զտէրն
հաշտեցուցին. ոմանք միայն պահօք և
աղօթիւք ապրեցան. ոմանք ողորմու-
թեամբ զողորմութիւն գտին յինէն:
Ոմանք մարգասիրութեամբ՝ և տկարա-

գունիցն ծառայելով, ոմանք գետնա-
խրշտութեամբ, ոմանք խոնարհու-
թեամբ և հնազանդութեամբ թողու-
թիւն մեղաց ընկալան:

Եւ դու ի սոցանէ առ զմինն քր հեշտ
թուի քեզ և թեթեւ. և այնու կարող
ես բժշկել զամենայն հիւանդութիւնս
մեղաց քոց: Ո՛չ թուով ամաց և կամ
բազում ժամանակաց, այլ միայն ու-
ղիղ դարձիւ և ճշմարիտ սրտիւ ի չար-
եացն հեռացեալ, կարող ես արդա-
րանալ:

35 Ս ան որոյ և դու փութա՛ զի
յառաջ քան զելն քո յաշխարհէ զինչ
և կարողասցիս՝ առաքեսցես յերկինս:
Եթէ աղօթս հանդերձ արտասուօք.
Եթէ տքնութիւն մաքուր. եթէ սաղ-
մոսերգութիւն ապաշխարանաց. եթէ
ժուժկալութիւն հանդերձ խոնարհու-

թեամբ. եթէ հրաժարումն յերկրայ-
նոց իրացս. եթէ սէր անկեղծաւոր. ե-
թէ փափաքումն քրիստոսի. եթէ պահք
կամ ողորմութիւն: Եթէ յառաջագոյն
ի սօցանէ առաքեսցես, վստահացիր զի
ի հանգիստ ես գալոց և վայելելոց. ա-
պա թէ ոչ՝ երկիւղ կայ ի միջի:

36 **Զ**այս ամենայն լսելով և իմանա-
լով զինչ կամիք պատրաստել պատաս-
խանի աստուծոյ. յորժամ զաղերս ո-
ղորանոց և զգութ անյիշահարութեան
առաջի արկեալ, ամենայնի զինքն դնէ
պարտական պարտեաց մերոց. ի գութ
և ի գորով մտեալ՝ դարձեալ փարի ըզ-
մեօք՝ աղաչէ, պաղատէ, խնամարկէ,
խանդաղատի, պարգևս խոստանայ
որպէս հայր ի վերայ մեր ազէխարշի:

Եւ առաւել քան զչարիան անցուցա-
նէ զխնաման, որպէս ի սարտուցեալ

որդիսն է տեսանել. զի ի գիրկս առեալ
գգուեն, համբուրեն, զերեսն ի վերայ
դնեն, խանդաղատական ձայնիւ գորո-
վեն, զբարբառն եղանակեն, զծափս
հարկանեն. ամենայնիւ հնարին զհաշ-
տութիւն մանկանն, զի զլալն և զհե-
կեկալն խափանեսցեն: Թէպէտ և նորա
խաղապտեալ զերեսն այսր անդրդար-
ձուցանեն, լեզուագարեն, զերեսն մագ-
լեն. սակայն և ոչինչ յայնցանէ ցասու-
ցանեն զճնողսն. այլ և պարգևս տան
մանկանն զախորժականս իւր, խաղա-
լիկս, անօթս պատուականս. եթէ բե-
կանէ՝ չցաւին. եթէ կորուսանէ՝ չտրտ-
մին. միայն թէ ի հաշտութիւն տեսա-
նիցեն զիջեալ զմանուկն:

Զայս և առաւել քան զսոյն ցուցա-
նեն մեզ գութք աստուածային խնամու-
ցըն. զորոյ և զփորձ առեալ հոգեբրդո-
ղին դաւթի զսաստիկ սիրոյն աստու-

ծոյ առ մարդիկ՝ ասէ. որպէս գթայ
հայր ի վերայ որդւոց իւրոց, գթայ և
տէր յերկիւզածս իւր:

37 **Ն**ա՛ ևս առաւել զանչափական
և զանեցրական սիրոյն իւրոյ զան-
պատմելի և զանխմանալի գրգանս՝ ին-
քընապատում՝ արարեալ ի ձեռն զու-
կաս աւետարանչին՝ աւանդէ մեզ ա-
սելով. Ո՛ր ի ձէնջ որդի՛ որ խնդրեսցէ ի
հօրէ իւրմէ հաց, մի թէ քա՛ր տացէ
նմա. կամ թէ խնդրեսցէ ձուկն, մի
թէ օձ տացէ նմա. իսկ եթէ դուք որ
չարքդ էք, գիտէք զպարգևս բարիս
տալ որդւոց ձերոց. ցրչափ առաւել
ևս հայրն ձեր երկնաւոր տացէ ձեզ
զանճառ և զանբաւ ուրախութիւնն:

38 **Տ**եսէ՛ք՝ օրպիսի գեղեցիկ են պար-
գէք սիրոյ նորա առ իւր արարածս. և-

թէ ախորժէք և դուք՝ լինիք որդիք
սիրոյ նորա, որ կայ հանապազ յողո-
քել և ի թովել զգազանացեալ բնու-
թիւնս մարդկային: Արդ՝ մի թէ քան
զվէմն ապառա՛մ իցեմք, որ դեղօք
քրքրեալ թուլանան, և սրով տաշին
ի պէտս գործոց: Եւ եթէ երկաթ, և
զայն ևս հուր հալէ. և անօթս պի-
տանացուս ի ճարտարացն գործին: Եւ
եթէ զազան, և այն ձեռքնդ եղեալ՝
և հարկադրեալ պապանձեալ կան ի
դրուես թագաւորաց, առ ի պասրաստ
ի ծառայութիւն և ի հնազանդութիւն
նոցա: Զչարամուսութիւն վիշապաց՝ և
զցասկոտ բարս թիւնաւոր օձից ի հը-
նազանդութիւն ածեն բանք ողորական
թովչի ճարտարի. և ընդելական ըն-
տանութեամբ առ միմեանս ճարակեն:

Եւ արդ՝ ասուն և խօսուն և իմա-
ցական բնութիւն մարդկան զիարդ ոչ

գէթ նմանի նոցա՝ թողուլ զանդգամութիւնն և կեալ: Եւ այն՝ զի պատգամք սաղմոսերգողին կշտամբեալ յանդիմանէ, և տարեալ մերձ առ օձսն և քարբլս և կարիճս կացուցանէ ասելով. Սրտմտութիւնն նոցա ըստ նմանութեան օձի, որպէս իժի քարբլի զի խցեալ է զականջս իւր. զի մի լուիցէ նա զձայն թովչի ճարտարի, և մի առցէ զդեղ ի դեղատուէ իմաստնոյ:

39 Բայց դու ով մեղաւոր, նմանեա մարգարէին դաւթի. որպէս ասէ գիր, Մի թէ որ անկանիցի՝ ոչ յառնիցէ. որպէս և աստ տեսաք՝ զի կատարեաց մարգարէն: Անկու ի ձեռն ցանկութեան, և յարեալ ի ձեռն ապաշխարութեան. աչօքն մեղաւ, շնաց և սպան. լեզուաւն քաւեաց, զի խոստովանեցաւ և ապրեցաւ: Խոստովա-

նութիւնն թեթեացուցանէ զճանրութիւն մեղաց: Խոստովանութիւն զդէզբս մեղաց հոսէ իբրեւ զվոշի: Խոստովանութիւն զքարդս փշոց մեղաց ալրէ իբրեւ զհոլր: Խոստովանութիւն ուստի ելանէ՝ զանօթն ժանկակիր իբրեւ զսկի՝ պայծառագոյն գործէ. և որ անդեղ մտացէ՝ ոչ սրբեացի: Խոստովանութիւն է՝ որ նովաւ ապաշխարութիւն զօրանայ. և առանց նորա որչափ և գործի՝ տկարանայ յաւիտեան: Խոստովանութիւն՝ զղջման դուռն. ապաշխարութեան սկիզբն. գլխի արիութեան առաքինութեան. գէն յաղթողին. մեղաց վահան: Խոստովանութիւն՝ ապաշխարութեան առիթ. ապաշխարելոց պարիսպ. գլխից կանգնումն. դրդուեցելոց գուազան. շլացելոցն ցուպ: Խոստովանութիւն՝ աղօտեղութեան՝ մեղաց սրբալ. անմաքրից մաք-

բօղ. ի տանջանացն ազատող. գեհենի
ահունն փարատող: Խոստովանութիւն՝
երկնից բացող. առաջի տեսուն մոծա-
նօղ. ապաշխարողաց հաւաքօղ. մեղա-
ւորաց յապաշխարութիւն հրաւիրող.
մոլորելոց կոչող. ի քաղաքն երկնաւոր
առաջնորդող: Խոստովանութիւն՝ խա-
ւարելոց լոյս. որք աչս ունին՝ ճառա-
գայթ. մանկանց դատտիարակ. ան-
յուսից օրինակ յուսոյ: Խոստովանու-
թիւն՝ եկեղեցւոյ զարդ. քահանայից
քարող. գործողաց պսակ. մանկանց ա-
ռաքաւտի զգեստ. և հարսանեաց մոխն
բացօղ: Խոստովանութիւն՝ ի դրանց
մահու փրկող. աստուածային սեղանոյն
հրաւիրող. մարմնոյ տեսուն ջամբե-
ցող. պատուական արեանն արբուցա-
նող և տրտմեցելոց ուրախացուցա-
նող: Խոստովանութիւն՝ ապաշխարու-
թեան դուռն. յանցանաց քաւիչ. ըն-

դռնողաց զնա մաքրիչ. Թագաւորաց
պիտանի. աղքատաց ընդունելի: Խոս-
տովանութիւն՝ մեծամեծաց և տնան-
կաց պատսպարան. պոռնկաց քաւա-
րան. աւազակաց պաշտպանարան: Խոս-
տովանութիւն՝ բանաւոր մեղուաց
հաւաքող. քաղցր գործոց վաստակող.
դառնութեան քաղցրացուցանող. և
սմենայն առաքինութեանց զարդարող:
Եւ արդ՝ հրապէս կարացից գովել զխոս-
տովանութիւն. զի ուր յանցանք իցէ՝
առանց սորա թէ բիւրապատիկ առա-
քինութիւնս գործեցին, ոչինչ օգտին.
եթէ պահես, եթէ աղօթես, եթէ ճրգ-
նիս, եթէ ողորմութիւն առնես, եթէ
զամենայն առաքինութիւնս գործես,
չէ հնար քեզ աւանց սորա զյանցա-
նիւս քաւել՝ և թողութիւն գտանել:

40 **Ի**նչ որ ասուցի մեղաւոր՝ որչափ կարողութիւն է քո մարտիր ընդդէմսովորական մեղացն քոց մեծաւ աղօթիւք. և կոչեա՛ քեզ ի բարեխօսութիւն ըզդասս սրբոց հրեշտակաց, և զամենայն սուրբս և զարդարս, մանաւանդ ըզսուրբ աստուածածինն, և ու առաւել զքրիստոսի սուրբ չարչարանն, և աղաղակեա՛ առ հայր անդադար՝ զի ողորմեսցի քեզ. և ի ձեռն հոգւոյն սրբոյ տացէ՛ քեզ կարողութիւն ընդդիմանալ մեղացն:

Եւ եթէ պատահեսցի՝ զի յաղթիցիս որպէս զմարդ տկար, դու ի նոյն դարձեալ կանգնեա՛. և որչափ անկանխապէս արագապէս փութա՛ կանգնիլ. և աստուած պնայէս ընկալցի՝ զքեզ, իբրեւ թէ բնաւ չիցես անկեալ: Զի թէ հանդերձ ինչ ի ցեխս անկանիցի՝ աղօտե-

ղանայ. և յորժամ օճառօք մաքրի՛ ոչ թուի խոտան յաչս զգեցողին. ո՞րչափ ևս առաւել հոգին՝ որ անկեալ է ի մեղս՝ և յառնէ՛ անդրէն, խոտան ոչ երեւեսցի առաջի աստուծոյ. զի նա կարի առաւել սիրէ զազգս մարդկան՝ քան այր որ զհանդերձս իւր: Եւ տէս զանչափ սէր նորա՝ որ վասն մեր մարդացաւ, և մեռաւ մարմնով անմահն աստուած. և ոչ թէ սիրէ միայն՝ այլև բառնայ ի վերայ ուսոց իւրոց խնդրով:

Արդ՝ որ որ ունիցի ականջս լսելոյ լուիցէ, և իմանայցէ, և վայելեացէ ի բարութեանցն պարգեւաց ի ձեռն խոստովանութեան և ապաշխարութեան, որ փառօք պսակէ, և ի գահայս հանգուցանէ ի քրիստոս յիսուս ի տէր մեր: Որում ընդ հօր և ընդ հոգւոյն սրբոյ վայելէ փառք իշխանութիւն և

պատիւ, պիտի և միշտ և յաւիտեանս
յաւիտենից, ամէն:

Աղօթք ապաշխարութեան նորին սրբոյնն փրեմի:

Տէր երկնի և երկրի յիսուս քրիս-
տոս՝ իշխան կենաց և մահու, դա-
տաւոր կենդանեաց և մեռելոց, յոյս
և ապաւէն հոգւոյ իմոյ. քեզ մա-
տուցանեմ զերկրպագութիւնս և ըզ-
մաղթանս աղօթից իմոց: Լուր ինձ՝
և քաւեա՛ զմեզս իմ՝ որ միայնդ ես
առանց մեղաց, որ միայնդ ես սուրբ՝
և ի սուրբս հանգուցեալ. որ միայնդ
ես գթած և ողորմած: Ողորմեա՛ ինձ
ստեղծիչ իմ և օրհնեա՛ զիս. հաշ-
տեանց ընդ իս ապրեցողիչ իմ, և յի-
շեա՛ զիս որպէս զաւագակն յարքայու-

թեան քում: Դարձ առիս աստուած
փրկիչ իմ և դարձո՛ զսրտմտութիւնս
քո՝ յինէն: Մի բարկութեամբ քով
խրատէր զիս, և մի սրտմտութեամբ
քով յանդիմաներ:

Մի յաւիտեան բարկանար ինձ, և
մի յիշեր զչարիս իմ, և մի պարտա-
ւորեր զիս ըստ իմում անօրէնու-
թեանս: Մի ըստ մեղաց իմոց արասցես,
և մի ըստ անօրէնութեան իմում հա-
տուցես ինձ: Մի ընկենուր զիս յե-
րեսաց քոց, և մի դատապարտեր զիս.
զի ես ինձէն գիտեմ զի յանցաւոր եմ:
Ի մանկութենէ իմմէ, և անպատաս-
խանի եմ առաջի քո:

Այլ դու թագաւոր հզօր և անոխա-
կալ՝ որ զյանցանս թողեր կնոջն մե-
ղաւորի, թող և ինձ զպարտիս մեղու-
ցեալ և անօրինեալ քո ծառայիս: Քան-
զի քո առատ բորբիւրտութիւնդ յայն-

ժամ երեւի, յորժամ ինձ ողորմիս՝
որ չեմ արժանի ողորմութեան քում:
յորժամ ինձ ցուցանես զգթութիւնդ
որ արժանի եմ բիւրոց տանջանաց.
զի զամենայն աւուրս իմ անցուցի ի
չարիս, և ոչ կոցի ի հրամանի քում:

Արդ քաղցրացիր ինձ բարի և քաղ-
ցրի թագաւոր, և հաշտեաց ընդ բազ-
մամեղիս, և մի դարձուցանէր զերեսս
քո յինէն, և մի խոտորիր բարկու-
թեամբ ի ծառայէ քումմէ: Մի անար-
գեր զիս և մի թողուր զիս աստուած
փրկիչ իմ. զի թէպէտ ես զտաճար
հոգւոյդ սրբոյ ապականեցի անսառակ
զնացիւք, այլ դու գթա՛ յիս ստեղծիչ
իմ՝ ողորմած և անյիշատար, և մի ա-
պականեր զհոգի իմ յաւիտեանական
այրմամբ ի գեհեան հրոյն: Երկայնա-
միտ լեր առիս մարդասէր, և շնորհեա՛
ինձ ժամանակ ապաշխարութեան և

զղթումն արտառուաց. և զօրացո՛ւրդ
սիրտ իմ խորհիլ իմաստութեամբ զօ-
րէնս քո ի տուէ և ի գիշերի, գործել
զբարի՝ և առնել զարդարութիւն ա-
ռաջի քո:

Համբառնում առ քեզ զաչս իմ, և
բողորով սրտիւ իմով կարգամ առ քեզ
տէր քրիստոս՝ միածին որդի աստու-
ծոյ, որ յալթեալ ի մարդասիրութենէ
քումմէ կամաւ խոնարհեցար յանճառ
փառացդ և առեր զծառայի կերպա-
րան, և չարչարանաց խաչի և մահու
համբերեցեր վասն փրկութեան ստեղ-
ծուածոց քոց:

Արդ որ այսպիսի սէր ունիս առ ազգս
մարդկան, և կամիս զի ամենայն մարդ
կեցցէ և ի գիտութիւն ճշմարտութեան
եկեցցէ, գթա՛ և յիս ի բազմամեղսմար-
դասէր տէր, և կամեա՛յ ընդ իմ փր-
կութիւն, և արա՛ ինձ ողորմութիւն, որ

առաւել եմ հղորմելի քան զամենայն մարդիկ: Զի ոչ սիրեցի զքեզ ի բոլոր սրտէ իմմէ, և ոչ պահեցի զպատուի-
րանս քո յամենայն զօրութենէ իմմէ. այլ ունայնութեամբ անցուցի զաւուրս իմ, և կատարեցի զկամս սրտի իմոյ: Աւուրք իմ պակասեցան՝ և անօրէնու-
թիւնք իմ առաւելան, և ոչ գոյ ինձ յոյս փրկութեան՝ և տեղի ապաւինի բաց ի քէն. զի միայն ի քո բարերարու-
թիւնդ յուսացեալ եմ, և ի քո առատ սղորմութիւնդ ապաւինեալ:

Եւ արդ բղիմամբ արտասուաց աղա-
չեմ զքեզ, մինչչեւ է ժամանակ դար-
ձի իմոյ հասեալ, և մինչչեւ եմ իսպառ կորուսեալ, շնորհեա ինձ ապաշխարու-
թիւն. և յառաջ քան զվախճանն իմ արձակեա զիս ի կապանաց մեղաց իմոց, և անտես արա զանթիւ անօրէնութիւ-
նքս իմ:

Որ ամենայն բարութեանց ես տէր, և իշխան ես թողուլ զմեղս, ծածկեա զամենայն յանցանո իմ քոյով բարե-
գրթութեամբդ. և մոխթարեա զվշտա-
ցեալ և զտարակուսեալ հոգի իմ. և առաջնորդեա ինձ յայսմ հետէ ըստ կա-
մաց քոց քաղաքաւարիւ զայլ ևս պան-
դրխոսութեան իմոյ ժամանակս. և մի թողուր զիս ի կամս անձին իմոյ, մինչև տարեալ հանգուսցես յօթեանս ար-
քայութեանդ երկնից:

Լուր տէր աղօթից անարժան ծա-
ռայիս քո, և խոնարհեցո զուսկն քո ի պաղատանս իմ, որ ասացեր՝ Հայցեցէք և գտջիք, բախեցէք և բացցի ձեզ: Եւ այժմ բաց ինձ տէր զգուռն ողորմու-
թեան քո, որ ողբալով կարգամ առ քեզ, և մի անուես առնեք զաղաչանս մեղուցեալ անձին իմոյ. որ ոչ եկիր կո-
չել զարդարս, այլ զմեղաւորս յապաշ-

խարութիւն:

Եւ արդ խոնարհեալ անձամբ, բեկեալ սրտիւ, և ամօթալից երեսօք պաղատիմ անոխակալ տէրութեանդ քո՝ և յառաջ քան զգընիլ ատենին աղաչեմ, և նախ քան զփակիլ դրանն և հատանիլ անդարձ վճռոյն զարտահուսիմ արկանեմ առաջի քո՝ ողորմած տէր, քաղցր և անյիշաչար և երկայնամիտ առ արարածս քո:

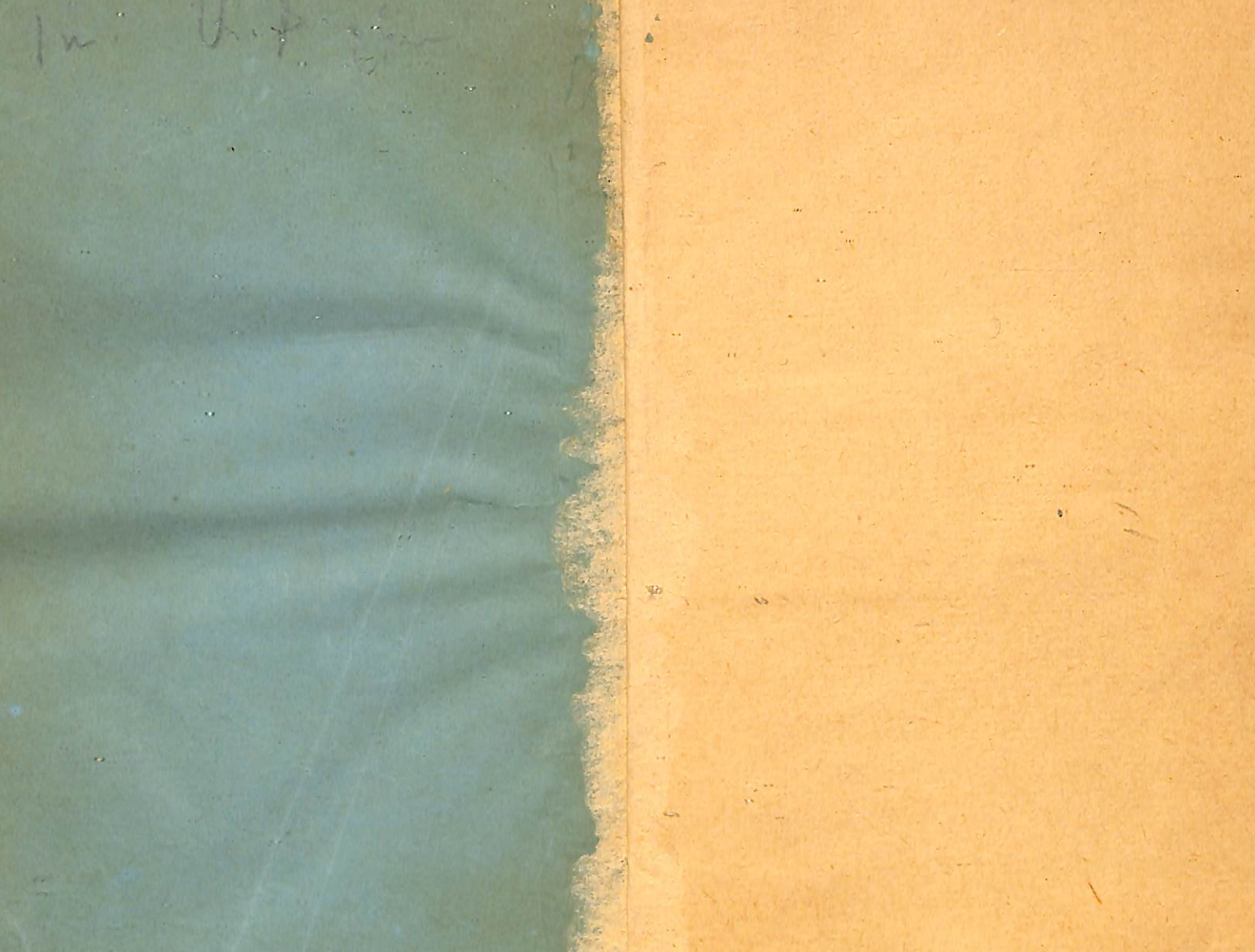
Մի ընդ յիմար կուսանսն դատապարտեր զիս, փակելով զդուռն ողորմութեան քո. և մի ընդ չար և վատ ծառային առաքեր զիս ի խաւարն արտաքին, ուր լալ աչաց է և կրճել ատամանց: Մի մերժեր զիս ի դատուց ոիրելեաց քոց, և մի տարազիր առներ յերանաւէտ կենացն յաւիտենից: Մի տնքաժին հաներ զիս ի հայրենի ժառանգութենէն, զոր պատրաստեալ ես

իսկզբանէ աշխարհի սրբոց քոց. և մի զրկեր զիս յերկնաւոր հարսնարանէն:

Եւ վառն մեծ և փառաւորեալ թագաւորութեանդ քո՝ մի մտաներ ի դատաստան ընդ ծառայիս քո, և մի հատուցաներ ինձ ըստ բազում անօրէնութեան իմում: Այլ շնորհեա՛ ինձ ընդ արժանաւորսն և ընդ կատարեալ հոգիսն աջակողմեան դատուն վերանալ լուսեղէն ամսօք ընդ առաջ քո յօդս. և ընդ սիրելիս և ընդ կամարարս քո ի յարազուարճ ուրախութիւնսն ուրախացո՛ւ, և առատապարգև փառօքդ փառաւորեա զիս յերամն արդարոց, ընդ նոսին հանգուցանելով ի վերինդ երուսաղէմ՝ յարքայութեանդ քում յերկինս: Զի ընդ նոսին համաձայնեալ փառաւորեցից զքեզ ընդ հօր և ընդ հոգւոյդ սրբոյ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն:

(The page contains faint, illegible handwritten text.)

2049

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0028843

1988